

Előfizetési díj.

Helyben:

Egy évre . . . 4 frt — kr.
Fél évre . . . 2 — —
Negyedévre . . . 1 — —
Egyes szám ára . . . 10 —

Előfizetési díj.

Videken:

Egy évre . . . 4 frt — kr.
Fél évre . . . 2 — —
Negyedévre . . . 1 — —
Egyes szám . . . 10 —

VÁCZ.

HELYI ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ HETIKÖZLÖNY.

Hírlapunkéjék díj 3 hasábos petit sorért 5 kr. — Többszöri vagy terjesztési számítások után három hasábos sorért 15 krajczár delmes hirdetésekéjék árfelegények adatik.

Az előfizetési pénzek és a lap szellemi részét illető közlemények „Vácza” szerkesztőségéhez fő ut. 84. szám alá Vácra küldendők.

Kéziratok vissza nem adnak.

Vác, szept. 21. 1872.

Lapunk 33-dik számában előre megjósoltuk, hogy ezikünk végeztet sok hallani valók lened, de hogy olvasunk is felőle, azt nem hittük. A váci négyelet elnökei józnak látták a vezetőségük alatti ügyek működéséről nyilvánosan számolni, az az dehoggy számolni, dehoggy számolni! hanem elűtven a dologt eme nagy szavakkal: „A váci négyeletnek a gyermek neveltetés, ajtókönyvség terűn gyakorolt közelöt évi működése annyira ismeretes a város és környéke közönségére előtt, hogy annak felmentése is a kerkedés szembentűnnék fel,” viribus unius, az az hogy ketten, és az árba fejének, és különösen megaprehendálván azon kifejezést, hogy a négyelet, az az azok vezetői a kisedodovával majdnem nyeresékedést izek — a Vác az lapot hírele nem érdemes netelen boszótól vezetett lapnak stb. nevez

Méltóztassék az elnökségnek elhinni hogy önöknek nagyszerű czíme: A váci négyelet működése ezim alá rejtetet közleményekedéseikre, — nem levén természetek zugnyomatványokat figyelembe venni, — nem felelünk; de a négyelet tagokat felvilágosítani kötelességünk levén, most már tehát le az a lar ez cza!

A „Vácza”-lap 33-dik száma így szól:

Egy éve mult innen-onnan, hogy ésszetett kézzel kértük a négyelet vezér-hölgyeit, miszerint elvállalt kötelem miként betöltésére körül némi reformot hozzanak be.

Az eredmény, mint minden indítványainkkal történt, semmi, sőt a mélyen tisztelt a négyelethez intézett kérelmeink éppen ellenkezőt eredményeztek.

Mínhogy pedig a négyelet létezése a közönség öröme és büszkesége tárgyát is képezi, a négyelet, mint egyeletnek működése az őt támogató

közönséget is érdekli, kötelesek vagyunk az tárgyáról számolni.

Távol legyen tőlünk még gondolatban is azon szándok, hogy mi bármilyen irányú reformot a négyeletről erőszakoljunk, erre még kellő erővel sem rendelkezünk; azonban azon nézet előtt, hogy az egyelet, mint a négyelettel vis-à-vis pusztá lovagiasságból is mindent el kelljen nézni, nem hajlunk meg.

Ha nem csalódnak, igen helyes nézet az: hogy y kötelességek teljesítésére egyesült testület, ha mindjárt csupán angyalokká ből áll ott is egybe, éppoly szigorú critica alá jönnék a közérdek szempontjából, mint minden más egyelet, mely esetleg férfiak egylete, míhelyt kötelemeket nem teljesíti.

Már pedig a négyelet midőn megalakult, kötelezettségeket is vett át.

A négyeletek száma hazánkban meglehetősen magasa rög, és mindannyian nemes czéla egyesültek, mely nemes czélok között majdnem legutolsó a kisedodovák istapólsa.

Hogy a kisedodovák szentirónizása a legutolsó czél, melyet kitűzhet egy négyelet, onnét kitűnik, hogy a kisedodovák előt kell állítani, jól berendezni, és az maga ma át tartja fel, ide nem kell egyelet, legfeljebb némi felügyelet gyakorolása.

Midőn négyeletünk mások példájá nyomán megalakult, kétségtelen színtén nemes czélok elérésére egyesült, sajnos azonban, hogy oly irányt vett egy év óta, melyre némi aggodalommal tekintünk, mert azon nézet kezd érvényre emelkedni, hogy befeláradtak hölgyeink a nemes czélok keresésébe, és hogy a kisedodova felállításánál elérték volna a nemes czélok netovábbját.

Hanem itt a hiba: meg akarunk gazdagodni éppen az ápolás alá vett kisedok rováására, jól esik az alapító és pártoló tagok díja is, de azon felül a minden egyes gyermek után

fizetett havi 80 kr., mi egy évre éppen 8 frot tesz ki szükséges arra, hogy a négyelet elmondhassa, miszerint házat vett, házi urak, az az pardennez, házi-asszonyok.

Itt engedelmet kell kérni, hogy elmondhassuk, miszerint nem csak ott nem felet meg rendeltetésének a négyelet hogy **létezésük egyetlen gyümölcsével, a kisedodovával megelégszik**; hanem hogy: a mi nem kis vád, a kisedodovával majdnem nyeresékedést iz.

Nem kétkelünk azon, hogy az egyelet minden tagja tud számolni, ki méltóztaték és számolni, hogy mennyi gyermekkel megáldott iparosnak meny nyibe kerül a kisedodova, ha így a mint van, az állítólagos jótékony intézetet igénybe akarja venni? úgy a harmincz két forintba osztrák értékben?

Ezt nevezik önök jótékonyágának? hiszen ez összegezt egy fia az iparosnak filosofhiát hallgathatja Pesten meg tankönyve is kikerült belőle.

Bátran merjük állítani, hogy a kisedodovánál drágább felügyelet, ha pedig valamit tanulnak is, drágább iskola sem Vácson, de sohasem létezik, a szülők nagyobbára pártolótagok, hat forintjával, ha pedig kis fiat, vagy leánykiját ovodába küldi, azonfelül havi 80 krt fizet; így leánykijának laza felügyelete 14 forintjába kerül; ez kissé még is sok! nem?

Négyeletünk tehát, eltekintve attól, hogy nem csak kisedodovák felállítására és ebből folyó haszonának egyeletük javára leendő bekasszáására alakult, hanem talán árvalánykák, gyermekek ápolása, neveltetése, özvögyek, árvák segélyezése stb. czéljak is lehetnének; nem felet meg semmi tekintetben sem rendeltetésének.

Hány szegény gyermek részétel az ovoida előnyében? pedig ha már csakugyan meg kell elégedni a négyeletnek azzal, hogy ovoidát túl más célért ne is lelkesülhessen, úgy egyetlen feladata volna az óvodát úgy beren-

desni, hogy szegény iparosok, földművesek, sőtval a polgárság szegényei is igénybe vehessék nem pedig úgy; miként az van, t. i. nem egy év, mint egy gyermeküket! monokulni szerető dologtalan gazdag mamák magzatainak asylyma, hová a feliperezett kronprin czek jászai járnak.

Hölgyeink! ezért nem leszünk ám pártolótjai a nőgyeletnek, és azt a hat forinocsát nemesebb czélra is tudjuk fordítani; több ilyen kérelem jöttünk, de most már ósintén ki mondjuk hogy reformot a nőgyeletbe, vagy ellenköz esetben kénytelenek leszünk megtagadni létezésük jótékony-ságát, és kiomandni, hogy ilyen egylet jobb ha nem létezik, legalább nem mystifőröl a közvéleményt jótékony-ságával.

Ezeket mondja a lap 33-ik számának incrimált cikke, hogy e cikk hibás beismerjék, mert a cikket nem a nőgyeletnek, az egylet mi-kénti működéséről vajmi keveset tudó, és s e mi befolyás egylet tagjaihoz, hanem az o m i p o t e n s nőelnökökhez kellett volna intézni, tehát az irány-zat hibás, — másodszor tévedtünk, mert az ovodáját hibásan számítottuk. Ezek szerént mi szava hihetetlen és személyn beszóult vezettél pap cím-tel joggal (!?) megdermedjük, habár nem is személyhez intéztük a figyelmzetést, — habár összes állítá-

saink a nőgyeleti elnökség declarációjában is igaznak bizonyúl.

Nagyságos elnök! neheztelnek azért, hogy mi az egyletet téves irány-ban haladónak monduk? hát ha mi olyasmiket mondanánk el önök működéséről, mely működés az egylet-ve azonosítottuk, melyeket önök nem vettek föl kimutatásaikban.

Például közöl övi működésünk alatt csak 2, mond két szegény gyermek részesült az ingyen ovoda jótékony-cében, egyike az igazgató ő nagyságának elszegényült távoli rokonnak gyermeke, a másik elnök ő nagysága bérések néfacska vála! No de e ide nem tartozik, — a nőgyelet jóvedelme nem enged az ingyenes bevételek, mert ki-stitük hogy 222 ft évi passivájuk van.

Másodszor az önök által tett évi 884 frt jóvedelmi kimutatás is ha mi s! — ne méltóztatnának kihagyni a város által ajánlott évi 100 fto, és a szep összezere rüg egyleti vagyon kamatait, ekkor aztán micskint út ki a calculus, — kérjük szépen nem illik nyilvánosan nem igaz a z a z mondani.

Harmadszor segélyeztük is lé- zensz szeszély részint érdek által van vezetve, a mennyiben az az egyetlen szegény leány is nagyon levarrógépzi azt a csekély segélyt az igazgató ő nagyságúnál, szeszély vezetí önöket ilyenkor is, mert nem tekintik, elérték-e a csekély segélyvel a kívánt eredményt; és kiuek adják ezt, és nem

egyszer olyanok részesülnek belőle, kik nem segélyt, hanem büntetést érdemelnek.

Negyedszer: az egylet gyermek nevelést fizott ki az igaz, beismerjük, hanem miként lesz az az elnökség által végrehajva, az más kérdés, volt önöknek egy szakavatott tanítójuk, volt önöknek egy meglehetősen berendezett ovodájuk, — a tanított elttak, mert nem tartozott kézőzőkölo egynekhez; az ovodát pedig, (hogy a női állhatatlanság divatos vádjának tegyük ki magukat ne-nde?) beszűntették, és ósintáltak Fröbel-féle gyermekkertet, és az hogy ez csak firma no, mert hát kell újítsanak lenni, reformot is kell behozni, ha mindjárt ezen reform nem is áll egyből mint az ovoda bérlháza-nak S ch i l d - cseréjébe.

Szögörön vöve most már sem ovoda sem Fröbel-féle gyermekkert — nem létezik í az az önök kapkodó nevelési rendszere eltekintve attól a mi a gyermekek között benn az apólo nők által tetteik, miről az igazgató tudomást sem látszik venni, miután különben az egyik vev asszony leánya kisértői szerepet játszik az igazgató-ságnál.

A nőgyeleti elnökség számtalan fraizaira lehetetlen felelni, hanem ha már nem lelkesedünk is az adozó nép zsebére, legalább az adozó nép zsebéből került évi 100 frt szegény iparosok gyermekei ingyen felvételére

fordítá-
nem ro-
Fröbel-
szertini
— ha
nem a
jelzett
személy
Sewind
— a
a memo-
késég
használ-
nyeslen
egyen-
lap, ös-
jót, akk-
állókha
az nem
nyekre
önökön
lapanak
az egy-
lett nem
lenségbe
önök or-

„Ein
N
A
l-én me-

TÁRCSA.

Régi emberek.

— Elbeszélés. —

Irita Edvi Illés László.

(Vége.)

A főtisztelősek szavai örültek a nagyítóknak a kapandó vastag visszagyertának, a Kántor ur egy egész új búcsuzat-
tót készített, melyet átvonva, teljesen meg elégedetnek látszótt vele.

A városi hajduk nagy szorgalommal tisztogatták a hűvelye rozsdásodott díszkar-
dokat, sőt még a város ósintájánál képzett két repedt mozzartát is megolték, a sárral tisztelőből lövést adni.

Ezen nagy napnak reggelén B. városi egy ekhós utaszkér érkezék, melyről Taby uram háza előtt két ifjú szállt le.

Az egyik 20 éves szőke, csaknem nőie-
kiseződés ifjú — Karlovszky Richard, a másik Taby Imre.

Az udvaron tisztogató Mártha szolgáló-
jeden kiálta: „Jérem! az Imre urfi — és elejté a készen tartott lábat, mint a halott törzse sűrűlt vala.

E kiáltásra öszerenczeen futott ki Klári-
és zokogva bátyja nyakába borult.

Az ifju Karlovszky hosszasan nézte a-
bajos gyermekeit bátyja keblén fuggni, s el-
gondolk, mily boldogság volna az, ha ő vol-
na bátyja helyett. Csak sok idő múlva re-
pöbögött Kláriára.

— Hozzán Imre, hat itt, és levedel? —
— Oh! mily bőve egy kedvesem, hisz-
léváltam, hogy jóvá, innál hoztam jegysem-
bátyjára, fogadt testvérdül.

Kláriára felelemt zemeit az ifjú, s-
aszoban anyi báj volt, hogy Karlovszky a-
nyújtott kezét önkéntlen nkához emel-

De utóbbi levedel? S teltel. . . .
Nem irtam én semmit. Mi történt? —
kérde aztán roszt sejtve?

Klárika elomlált a levelet, mely oly-
nagy gyászot hozott red.
Hah! kiálta fel Imre! Ez Karády-
műve Olvadt l odányját Richardnak! Es ti-
elhitették? kérde nővérd.

— Atyánk rögtön meghalt, szive repedt-
meg. . . .
Imre le volt sujtva.

Nem tudot szólni, nem sírni, mert-
őh higgycék a legmelyebb bánat könye-
lés és néma.

Fáradtan lankasztá a fejét, mintegy-
készt vesztette volna, majd felismelvé be-
rohant a szobába és atyja rovatára boritva-
csokjait árasztá azt el.

Atyám! kedves drága atyám! . . . De-
lután négy óraker vegbe met a dísz-
metés.

Anyi néptömeg talán még nem volt B-
városában együtt, mint e telenben.

A búcsuzat alatt mindenki könyezett, s-
midőn a sárral az utolsó Miatyánkot el-
mondák, százan és százan monák utána az-
Ament. Imre pedig szőke és nővérel még-
gyász vize szívelen — tért háza. Este ösze-
gyűlte az ismerősök, meg úlék a halotti-
tort, mely menyegzőnek is elkelte volna.

Két év telt el az időből.
Ekkortól Imre nőül nyerte a bjos Kar-
lovszky Herminát, kivel boldogság napjai-
köz feladni kezdé az atyja halála által szí-
vén ejtett sebet, és igyekezett annak okozója-
iránti bőszerűelmét kiiveni szívelből.

Anyja és nővére birtokait bérbe-
vava Pestre költöztek kihozni, ki ott kívánt-
telepedni.

Karlovszkyknál mindennapi vendégök-
votak, s Kláriának elég ideje s alkalm-

volt a világot ismerni, ha ifju udvariók őr-
seccségeit annak nem észlelték.

De őt nem érdekli mindez.
Szívét még ellátó a gyermeki ártatlan-
ság, és szűzi szemérem, mely felé az atyja-
iránti kegyelmezés fátyola jövén — nem-
táthatott arra az őr seccség.

És mégis mindenki iránt nyáján, előz-
kony volt, meghallgatta az udvarlások, nem-
futott el nevetve az eskük elől, hanem be-
várva még elvégezté azt, s komolyan oly beszé-
dőt tartott neki, melyt bizony a lovag épén-
nem vart.

Azaban sokszor észlelvette Klárika ö-
mágán, mint pírul el verahérvény és mint-
dobog az a kis huzdarab, a miuek a patholo-
giában sziv a neva.

De az első bonyolódás mindkettő szívé-
ben meg volt, a szegelen, de több mint-
testvéri szeretettel.

Azaban jöttek a mozgalmak idők, Ri-
chardot a forradalmi szerencse mindjárt kez-
detben felkapta és magasra emelte.

Mint a marciusi napok helyébe egyike,
ismert volt neve a nép előtt, majd a minis-
teriumnál nevezeték ki egyik magasabb szak-
hivatalnoknak.

E körülmény, s más egyéb is gátolta-
a Kári és Richard közt érzelm kifőjő-
dését.

Az időben divat volt hazafának s hon-
leányának lenni. Kösdírditak himezni, százo-
lak készíteni és diszkrétit az a nők gondja,
mely mellett, ha ritkán találkozott Klári-
Richardnál, nem csodálhattó.

De az első bonyolódás mindkettő szívé-
ben meg volt, s nem felelelté gyámát.

Csak egy szó kellenetett Kláriának, hogy-
Richard keblére omoljon, s viszont Rich-
ard egy biztató szó nélkül nem merte szerel-
met bevallani. . . .
A reformok várvártár teljeslése után-
oly komoly fordulatot vett viszonyok fejlődése-
után, midőn a honvédelem kérdése lépett

előlére.
— Kéve-
legi állap-
ogy vére-
gyar és ö-
rümények
ben van,
csomai kö-
nyeg nőm-
névze kér-
Kar-
komor ha-

mejték,
szek,—
gyakor ho-
vél? úgy-
zak haraz-
az megis-
dél, ki le-
eszkűvé? —
—
— A
mennyre
bani lépa-
vél? az
megy? —
— M
— S
— E
— I
— N
Karlovszky
dokozék
dokozék
Uj-
met, —
Keze-
nesen a h-
Csak
Innen
midőn meg-
vissza: —
— T

fordíthatná; ha áldozatokat hoz, de nem rombol: úgy minek rombolta le az ovoidé, mielőtt botránnyon ható Fröbel-féle gyermekkert czímű bérlház helyett, valóban Fröbelremliszter szerinti gyermekkeretet nem állíthat. — ha már a vázi négyelt halad, de nem szédeleg, úgy minek a fentebb jelzett kapkodás, s főleg az elnökséges személyes hiúságból eredő válságosos Svindlerei.

Mélyen tisztelt növegye! a nemes czél melyért egyesültök önök, kétség kívül nem lehet az, hogy felhasználassák az egyetlen egy két egyén hiúságának, — mi felváltuk a rendszert, melyet önök nevében követnek, önökön a sor megítélni, hogy e lap rozsat akar e a közügynek vagy jót, akkor midőn sokallva a kisedők ápolása fejében szedett díjakat azt, ha nem is leszállítani, de a szegényekre díjtalanúságot behozni kérte, önökön van a sor visszaemlékezni e lapnak évek sora alatti magatartására az egyetlen iránt viz a vis, és itélni a felet nem volt itt az ideje egész meztelenségben feltárni a valót, hogy azt önök orvosolhassák.

„Ein Blick auf den Rückblick.“

Nagy Ferencz úrhoz.
A munkás kérdés tárgyában szepelt. I-én megjelent cikkemre kegyes volt

ön „Egy cikkre“ ezim alatt némi nézeteket közölni.

Czikkje első pontjában foglalt oktatásait, — ugyszinte a megítélés pi-sai görbe toronyhoz hasonlításért fogadja köszönetemet, de engedje a közvélemény ítéletére bizoni, melyiknek eszmenete görbe, az eucyim-e vagy óná. Én úgy látom, hogy az egészet különböző szemüvegen néztek. Mig ön rózsaszínnek látja e kérdést, addig az én kék és füstszíniüvegem más oldalról tüntetik fel azt.

A mi gyógyszereinket illeti, bizonyán keserű lábdarásokat is készítik, de csak olyat, a milyent a recipe mond. Ezen recipét, melyre az ön által keserűnek nevezett lábdarcsokat ajánlom, — (nem homeoeopata gyomorának való, az akkor engedje megsgányom. E szavakból áll az: „Eute recidendum immedicabile valuit.“

Ön továbbá azt mondja, hogy e kérdést az idő érleli meg — a szabad szellem terjedése által.

Csodálom, hogy e népet ismerve ílyet mond. — Vagy nem ismeri a népet?

Megengedhetősé tetele a gyermekek és ifjaknál, kikből lehet képzéni embereket még, — de tessék kapacitálni egy műveltetlen s nyers parasztot, főképp a títok közül.

Mondja el ön neki politikai viszonyainkat, — hozzon fel kereskedelem és iparral bíró államokból példát, mu-

tassa meg, szemmel láthatólag a való, — még sem fogja meggyőzhetni, — mert nem akarja másitni szokásait.

Ön nagy mértékben optimista, tisztelt uram, ha azt mondja, hogy a szegény nép örül, hogy viskója alap tengerelt nyomorult életét.

Mondja, ki az, ki jelenben ép kézzel és testtel nyomorú életet élne? Nevezzen csak egyet is, ki becsületesen, mértékletesen élve, nyomor áldozata lett volna?

Egész más a sorcsapás; de arról itt nincs szó.

A mi pedig az ívást illeti, ismét nem érjük egymást.

Mert inni és inni közt nagy különbség van.

Inni annyit, a mennyi a szomj eloltása és erősítésül szükséges — megengedhető, sőt nem egy derék munka adótló ismerék, ki a munkásoknak érdektelen mennyiségben bort is ad, — de inni bravourból, vagy azért, mert nincs más mulatsága, — s addig inni még pénze van — kárthatatható méltán.

Már pedig itt van a bökénél! —

Ön azt mondja, hogy dacára a magas munkabéreknek, nem képesek iskolázatni gyermekeiket. — Tessék megkísérteni, mi eredményre lenné rábeszélésének, s százsikola köteles gyermek közül 30%-ot nem lesz képes a tanodába behajtani.

Mert hisz, jó az, jó, — de én is megélek a nélkül, — a fiam is elle-

előérte, Imre ípához ment, s így szólt hozzá.

— Kedves Atyám! Ön nemcsak jómaj-legi állapotát és viszonyait. Bizonyat tudja, hogy véres, nagyon véres háború lesz a magyar és osztrák közt. — Így hoztak át a körülmények. És már megtörtént. A hon veszélyben van, és éz elhataroztam a nemzet harcosai közé lépni. A kérdés csak az, hova vigyem német és testvérem és anyámat? Erre nézve kérnem véleményét.

Karlovsky öszezorítá szemelőit és komor hangon erőteve mondá:

— Tehát az azt hiszed, hogy az gyermekeid, — forrádmálnak lenni, azt hiszed, — hogy te fogod megmenekíteni a magyarok honát. Ismered a lengyelek történetét? úgy tudhatok, mily híres vezérek vitéke szerelőit a szabadságot, nem vesztet-e az mégis el. S éz eszben mi leendő nőd, ki leányom, s kinek részére boldog életet kívánvi?

— Azt a jó Isten mondja meg.

— Az Isten íly időkben elég annyira, mennyire a vallási elvek parancsolják az abban bizalmat. De most anyagi s fegyveres védelem szükséges. — Ki szerzi azt ha te elmegysz? A férj köteleme az.

— Megvédenéd te atyám.

— S ha én is mennek. . .

— Hozzvan, s mégis így beszélsz?

— Nem mondom én, hogy megrek, szótt Karlovsky felgöngyölözött a mit akartok.

— Úgy öre bizon német s szerettem. — Isten önnel atyám.

Kezet eszölvla távozott. Imre s egyenesen a hadifogó parancsokhoz ment.

Csak este felé került rá a sor.

Innen leendő az eszedes utasítók az midőn meglátta arczését, meglepetve hátrált vissza: —

— Tehát mégis? . . .

— Természetesen. hisz azért vagyok lengyel.

— És kik.

— Ok jó helyen vannak.

Még azon este hivatalos lap hozta Karlovskyknak honvédezzessé történt kinevezését.

1849. Marcius 5-e volt.

A szolnoki útközött heves küzdelemben mosolygva nézett le a nyájas melegt árszót tavaszi nap.

Már edült a harcz koczkája, már futnak az osztrákok Szolnok utczán, a Zagya partján rendetlen szédszört csapatok — egyes elmaradt gyalogok — vérs sebésültek, s a nyugszámi halott, sajátszóra látmányt nyit tanak a szerelőnek. De ki volna az, ki most mindezt nyugodtan nézhetné?

Ki volna az, ki látva az ellen pusztult menekülést és seroge rendjének felbomlását, fel ne kiltana: utána!

És ki volna az, kinek szívet öröm nem tölténé el a győzelem felett?

Senki, senki.

Veszeten futnak az ellenséges gyalogok a Zagya hídján Rékas felé, és köztük megismerjük önk egy alakot történetkínálói.

Főhadnagy rangot visel a gyalogsgáld.

Karady ó, kit Karlovskyék nálantn először, s ki a zsidónál megjelent.

Elárulta becsületét, barátait és végre hazáját.

Átpártolt az ellenfélhez, így megjutalmaztatta magát titkaik fel fedezésért.

Az üldözök előtt látjuk Tahy Imrét, órnagy jellel, s az egyszerű, de nemes cserkoszori és szalagaj mellén.

A mint látszik, nem akarja bocsátani ellenfélét, midig nyomában van annak, már már bedől, lovit sarkantyúzza kétségbeesetten.

Már a hidhoz ért a menekülő csapat.

— Megáll! áruló! dörgé Imre, az égyuk moraját átható hangon, megállj, egy szóm lesz veled.

— Ördög és pokol! morgom az viszszapillantva, s a köztük fogó távolsgót mérte.

Már a tulpartra tette lábát Karady, midőn újra hangzott Imre szava: megállj!

Erre megfordult, s ki sem lött puskáját elrokkapva csöszözt.

Filantat alatt ordogartott Imre, és fölmertve kardjával a puskát, szót:

— Nem kívintam a találkozás, de most nem menekülök. Ha csak engemet bántottál volna, megbocsátanék. — Atyám haladt el engedelmem.

Karady megrázkódott, keze lankadtan hullt alá.

— De mindezeknél irgatózatbó tetted, folytatá Imre, megérdemled, hogy meghalj. — Ember, a ki honát elárulja — nem érdemes az életre.

S a szavaknál, hogy szava kardját zivelle elönnök, hogy az halva rogyott a Zagya szöke habjába, véresre festve azt. . .

Elmondhatnám még, mint harcoltak tovább a nagy esznek óris hívei, mint lettek somvádi penényvők, mint ért bennünket a világsó catastrofh, mint eszt el nagy honfiai s vezéreink a bakó bárdja alatt, mint bujdoskoltak kálfföldre.

Ez utóbbiak közt volt Kossuth, a nagy, — ezek közt ismerősen, Karlovsky és Tahy.

Az öreg Karlovsky már alig jár. Imre öszlúni ked, csak Richard él boldogul szerettet Klirjával. . .

het ha nem tud is irni, — így felel a buta, felvilágosultalan nép.

Eliasmereu, hogy calculusai helyesek, de a főhiába ott van, hogy nem számol így a munkás családfele.

Mert bizony, ha coteletet és puddingot nem eszik, — a 9 frtból minddig megtakaríthat 5 frtot, hetenkint pedig ruhára nem kell 5 frt. — azon állítása, hogy a nők csak 30 — 40 krt kapnak, nem áll, mert ha egyetlen nő is kap munkáéra 80—80 kron alul, meghaljon on előt. — Ez pedig nagy differencia.

De mikor ön nem ismeri az ily családok beléletét!

Midőn nem tudja, hogy a szombaton kifizetett munkás vasárnap a koresmát és pálinkázást ulti s üresen megye haza, — midőn nem tudja, hogy a jobberősítők nejének elcseszése azt tetteg bántalmazza, midőn nem hiszi, hogy az annyira védett páriák a legnagyobb fenekvadak — hiába beszéltem mindzet.

Arra névez, mit ön csaknem e tárgyra vonatkozás nélkül a pénzforgalomról szól, nem mondhatok semmit, mert nem látom át, mi köze volna a mi munkásainkhoz a külföldi agiojához?

Ha pl. a környék birtokosai unisano kimondanák, hogy 80 krnál többet nem fizetnek, mondja csak Nagy úr, mi köze ehhez a kormányznak? Semmi.

Azt pedig egyáltalán abszurdumnak találok, hogy csupa hazugságból tápláljuk a kigyót, mely naponta vakmerőbbé fog válni.

Féle, Uram! az ily hazugsággal. Gyakoroljuk azt ott, a hol kell, a hol szükséges, és ne ott, hol a gaz tyúk szesét, és a koresmáros társzaját tomjuk tele.

Csodálatos, hogy ön calculusai és finansziari mondásai után a szívről beszél...

A hol üzlet van, — tudom, hogy én nem mutattam szerény cikkemben obbelli ismeretem jeleit, de uram! nem viszi mindenki piacra vagyonát fitogtatni.

Nem vonom én azt sem kétségbe, hogy kevés a munkás, — tudva van előttem mennyire hátráltat ez bennünket nemzetgazdaságtal, — de miért nem ajánl ön himes szavai mellett valami jobb tervet az enyémmé?

Nem magyarázza meg ön, mint értelmeli a nagy hazai é szavait „Magyarország nem volt, hanem lesz.“

Pedig lássa ön, ezikke kezdetén ilyesmit reméltem. — Hítem, hogy ön, midőn tollat fogott, azt e sikamlós kérdés tisztázása végett teszi — de a munkások egyezri védelmén kívül nem boszátokozni abba, mit kellene tudnom, mert az, hogy megadjuk a munkásoknak a mit kérnek, nem elfogadható ajánlat.

Egyébiránt minden elenzési daczára ajánlom önnek egyik jeles szakferfnak, Kautz Gyulának, erre vonatkozó véleményét, mely így hangzik:

„Ha egyike, a három nagy jövedelem ágaknak, (t. i. föld, tőke és munka) viszonylag növelte az illető termeléstényező viszonylag drágább lett: akkor mind a vállalkozónak, mind a fogyasztónak érdekében áll, hogy a megrágrült tényező helyébe olcsóbb téessék.“

E helyettesítés jelsül külkereskedés útján is eszközözhető, a mennyiben az olcsóbb faktor átozhatik. (Te hát magas munkabérel bíró országba idegen munkásokat, magas kamatlábal bíróba pedig idegen tőkét lehet áthelyezni.) Hogy ily esetekben nem csak az adó, hanem a fogadó ország is nyer, kétségtelen. stb. (példákat is láthat ön Kautz Gy. Nemzetgazdaszat tanának 206-ik lapján, azon megjegyzéssel, hogy „megannyi nagy igazság, mit hazánkban oly kevesen méltányolnak.“

Lássa ön, hazafiságát senki sem vonja kétségbe, s 8 még sem retteg oly képzelt rémüdtől, mint ön, — sőt helyesli e lépést.

Szerintem bátran tehetjük tehát e lépést, mert ez úgy egyeksek mint a polgári államnak csak előnye és javára, nem pedig kárára szolgál.

E. I. L.

Mária-Badn a, 1872. szept. 8.

A társadalmi eszmék megvitatása, közmfelvédeésnek egyik rugója levén, nem veszi rossz névén a „Vác“ lap (s.) jogy alatti cikk irója, hogy folyó hó 1-én megjelent nézetéhez én is hozzá szólok.

A munkásosztály és pór-néptük erkölcsi állapotát ha a művelődés oly alanti fokán állani egyedül a nevelés hiányában véljük, nem eléggé elemzük a tételt, mert: ki sem tagadhajta, hogy a magasabb felországú osztály erkölcsi viselete, magatartása teljes benyomulással bírván az alsóbb rendű kasztra, e benyomás sohasem marad ott következmények nélkül.

Kezdljük legmagasabbban, — papjaink, — alkotmányos életünk lassu csergetése mellett, szószerkekből hirdetik, hogy B. urat válasszák országos képviselőnek, mert romkath, három év múlva nem B. hanem C. urat ajánlják, mert jobboldali, de esetleg református, ami esekély bökkenő a szószerkeből mindenesetre nem lesz nyilvánvos

ságra hozva, s mellé általános a vélelem, hogy pór-néptük az egész ajánlási dologban a contradicot észre nem veszik: következménye, a nép bizalma szunik=papja iránt, fogalomzavarba esik vallási nézetei körül, s az erkölcsnek ez egyik őre miút ő megoszának lenni.

A földes ur korántsem a megszűnt robotnak köszönheti a pór-nép ellenzenvét, tekintésünk vissza az absolutizmus korszára, e két néposztály alkotmányos életünk helyreállitására egész nyugaton élt egymás mellett, semmi ellenzenzsem mutatkozott, miért épen most midőn egyetértésre oly égitő szükségünk van?

— Az alsóbb osztályú nép egyáltalán egyelőni kezd a kaputos embert, és ennek igen egyszerű oka van: választási mozgalmak alatt a kevésbé értelmes tömegfele fordítjuk egyfelőlunket, hogy minden féle vesztéséget és pressio által saját megrágrültetését megfosztva, kísérletet tegyünk saját érdekajhászó céljaink keresztül jutására megynyerni, és így bizonyítékot szolgáltatunk magunkról, hogy nem jellessem után akarunk ügyünknek diadalt szerezni, pór-néptük pedig nem jól éltet felország, hogy mindezeket át nem értén, gyantú ébresztünk hazafiságunkat illetőleg, s tudtukon kívül egyezre csak mint ellenség leszünk tekintve.

Szadoma és Gomorha fait — bocsánat, legytünk öszintén és következetesen gondolkozik, abszolnt nem látom e kasztaban mindaddig, míg tisztas honzerelmét oly tántorítatlan ragaszkodással fogja megőrizni, mint eddig megőrizt e, — sok kaputos kopönyvegforgató példát vehetne.

Hazánkban az a munkások strikije sem oly borzasztó esemény, ha tudjuk a pénzérték nagy átalakulását, míg másrészt nem is méltányos követelni hogy nagy vállalatok gyors meggazdagodása szem pontjából a munkások százczeri, — kik nagyobb részt még családok is, és nincs elfektetett tőkékük, nyomorogjanak.

A mi az idegen munkások behívását illeti, ilyesmi csak nálunk történhetik, tisztán általán gazdaszati szempontból!

Minket nem fog egy külföldi sem, saját honi munkásainak elnyomása kedvéért meghívni, nem fogunk kapni soka külföldről milliókat meghaladó katonai felszerelvények megrendelését, hogy az ott élt munkás polgárokat befizetett adói hozzájuk vándoroljanak, és államgazdaszati ily celatlan jelei csak nálunk mutatkoznak.

Gondolkozzunk társadalmi bajainkról melyen, behatásig, s ne törjük oly könnyen pilázó azok felett, kik ösön hibáink folytán vannak a ényzseretevünk szemközti napról napra merelve állást elfoglalni, — igen szorosran tarthatnók szemünk előtt Franciaország társadalmi viszonyait a császársg alatt, mely saját viszonyainkhoz nagyban ha onlit a communista mozgal-

Me
lmakk
mény
T
mezt
negy
az elő
száve
K
kedli
ja a
Miklós
szédes
Gümmert
vetik
felszere
ven évi
ton. Ugy
bő Szé
adnak e
ért. Szé
és Gödöl
nak, gy
marható
hovert
la, a si
gyártól
ily ren
szerecsen
M
egy me
liszennem
nem ler
huazandó
huzik k
nyitán
váltetés
bátrak
figyelme
enjek
völgyi v
és a s
tekin, n
kora kó
Pestrol
ejtése n
poriták
Uj Pest
mértfőle
rényessy
képtelen
onlhat
kórnyék
si eszék
jobb les
tani.
A
tüzcsap
lyi Sánd
sági épü
perüpből
legett.
riddkánk
szembet
totia fel
fényképe
népvisele
egy darab
ségeit
míthát.
T
ostályú
közö
bő 28. 2
három e
vét, jav
October
a t. cz.
értentse

